

भोक तथा पोषण प्रतिबद्धता सूचक ,२०१३

नेपालको लागि महत्वपूर्ण तथ्याङ्क

वर्तमान दर अनुसार : पुङ्को (४०.५ प्रतिशत), ख्याउटे (१०.९ प्रतिशत), कमतौल बालबालिकाको जनसंख्या (२८.८ प्रतिशत)

(स्रोत : यूनिसेफ)

भोक तथा पोषण प्रतिबद्धता सूचकले ४५ विकाशसिल देशहरूमा तिनीहरूको भोकमरि तथा कमतौल घटाउने राजनैतिक प्रतिबद्धतका २२ आधार अनुसार तुलना गर्दछ । सबै देशहरूमा भोकमरि तथा कम तौलको सूचकको उच्च दर रहेको छ। तुलान्तमक अध्ययन गर्ने(कारण) तात्पर्य भनेको अन्य देशहरूको सूचकको तुलनामा राजनैतिक प्रतिबद्धतालाई मुल्यङ्कन गर्नु हो ।

सबल प्रमाणहरू :

- कुल सामाजिक खर्चमा अन्यको तुलनामा कृषि र स्वास्थ्य क्षेत्रमा उच्च कमश : ८.५ प्रतिशत र ९.६ प्रतिशत सरकारी खर्च लगानि हुनु ।
- सरकारको तर्फबाट थप खाना खुवाउन प्रवर्धन गर्नु र गत वर्ष ९१ प्रतिशत ६ देखि ५९ महिना सम्मको बच्चाहरूमा २ उच्च दरको भिटामिन 'ए' खुवाइनु ।
- नेपालले पोषणमा जनताको चेतनाको स्तर र जवाफदेहीताको लागी छुट्टै बजेट व्यवस्था गरेको छ ।
- नितिनिर्माताको लागि सुचनाको पहुचको लागि नियमित रुपले (प्रत्येक ३/३ वर्षमा) पोषण सर्वेक्षण गरिएका छन् । सबैभन्दा पछिल्लो सर्वेक्षणहरू एम.आई.सि.एस(२०१४) र डि.एच.एस(२०११) हुन ।
- नेपालको संविधानले स्पस्ट रुपमा सामाजिक सुरक्षाको व्यावस्था गरेको छ ।
- नेपाल सरकारले अन्तरष्ट्रीय आचारसंहिता अनुसार वैकल्पिक स्तनपानका प्रचार-प्रसारलाई पूर्ण रुपले कानुनी प्रतिबन्ध लगाएको छ ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू :

- केवल ३५.४ प्रतिशत जनसंख्याको मात्र सरसफाईमा पहुच ।
- वर्तमानमा सामाजिक सुरक्षा प्रणालीले सिमित जनसंख्या र जोखिम समेट्नु ।
- नेपालमा नागरिक दर्ता प्रणालीलाई उल्लेखनिय रुपमा विकाश गर्नु पर्ने देखिन्छ । जिवित जन्मको केवल ४२.३ प्रतिशत मात्र दर्ता भएका छन् । यस्तो महत्वपूर्ण कार्य नगर्नाले बच्चाको आधारभूत सेवा लगायत स्वास्थ्य, शिक्षा प्राप्तीमा सिमितता ल्याउछ जसले कानुनी परिचयको प्रमाणको लागी पर निर्भर गराउछ ।
- १५ देखि ४९ वर्षका गर्भवस्थामा रहेका महिलाहरू मध्य केवल ५८.३ प्रतिशतले मात्र दक्ष स्वास्थ्यकर्मीलाई जचाएका थिए ।
- नेपालको संविधानमा खान पाउनुलाई अधिकारको रुपमा व्यवस्थागर्न सक्नु पर्छ ।
- महिलाको आर्थिक अधिकारको प्रभावकारी र जोडबलले तिनीहरूमा हुने भोकमरि जोखिम न्यूनीकरण गर्नमा मद्दत पुऱ्याउछ ।

भोक र पोषण संकल्प सुची, २०१३

नेपालका प्रमुख तथ्याङ्कहरू :

सार्वजनिक खर्च	प्राप्ताङ्क	भोकमरी न्यूनिकरण संकल्प सुची-४५ को आधारमा तह-(स्तर निर्धारण)
➤ कुल साधारण खर्च मध्ये कृषिमा ^१	८.५ प्रतिशत	तेह्रौं
➤ कुल साधारण खर्च मध्ये स्वास्थ्यमा ^१	९.६ प्रतिशत	छविसौ
नितिहरू :		
➤ जमिनमा पहुच(जग्गाको सुरक्षा) ^२	मध्यम	संयुक्त पच्चिसौ
➤ कृषिमा अनुसन्धान तथा सेवा विस्तार पहुच	मध्यम	संयुक्त अर्त्तिसौ
➤ नागरिक दर्ता प्रणाली प्रतिशत – जिवीत जन्म (पहिल्लो वर्ष)	४२.३ प्रतिशत	उनान्तिसौ
➤ लोक कल्याणकारी उपचार ^२	कमजोर	संयुक्त अर्त्तिसौ
कानूनहरू :		
➤ खाद्य अधिकार सुरक्षामा संवैधानिक व्यवस्था - तह ^३	निम्नमध्यम	समूह अर्त्तिसौ
➤ महिलाहरूको खेति योग्य भूमिमा पहुँच (सम्पतिको हक)	कानूनमा छ, तर व्यवहारमा छैन	छैठौं
➤ महिलाहरूको आर्थिक अधिकार ^४	कानूनमा छ, तर व्यवहारमा छैन	पाचौं
➤ सामाजिक सुरक्षामा सम्बैधानिक व्यवस्था (छ/छै)	छ	संयुक्त अर्त्तिसौ

^१स्तर निर्धारण छैन

^२सम्भावित प्राप्ताङ्कहरू : एकदमै कमजोर, कमजोर, मध्यम, उत्तम, अतिउत्तम

^३सम्भावित प्राप्ताङ्कहरू :निम्न, निम्नमध्यम, मध्यम, उच्चमध्यम,उच्च

^४सम्भावित प्राप्ताङ्कहरू :कानूनमा छैन, कानूनमा छ तर व्यवहारमा छैन,कानूनमा छ व्यवहारमा पनि छ

पोषण संकल्प सुचि(एन.सि.आइ)

साधारण खर्च	प्राप्ताङ्क	पोषण संकल्प सुचिको आधारमा ४५ मध्ये स्तर निर्धारण
पोषणकोलागि छुट्टै बजेट (छैन / क्षेत्रगत मात्र / छ)	छ	संयुक्त प्रथम
नितिहरु		
बच्चाहरुलाई भिटामिन 'ए' खुवाइएको	९१.० प्रतिशत	संयुक्त एकाइसौ
थपखानाको लागी सरकारी सहयोग (छ / छैन)	छ	संयुक्त प्रथम
पिउन योग्यपानीको लागी जनताको पहुच	८७.६ प्रतिशत	दशौ
स्वास्थ्य वतावरणको लागी जनताको पहुच	३५.४ प्रतिशत	संयुक्त एकाइसौ
गर्भवतीमहिलाको स्वास्थ्य परिक्षण	५८.३ प्रतिशत	संयुक्त अर्तिसौ
राष्ट्रिय विकास नितिमा पोषणका लक्षणहरु ^१	कमजोर	तिसौ
राष्ट्रिय पोषण निति , योजना अथवा रणनिति (छ / छैन)	छ	संयुक्त प्रथम
बहुक्षेत्रगत तथा बहुसाभेदारी समन्वय (छ / छैन)	छ	संयुक्त प्रथम
समय सिमित पोषणका लक्ष्यहरु (छ / छैन)	छ	संयुक्त प्रथम
पछिल्लो ३ वर्षमा राष्ट्रिय पोषण सर्भेक्षण (छ / छैन)	छ	संयुक्त प्रथम
कानूनहरु :		
स्तनपानका विकल्पमा हुने बजारी कार्यमा अन्तराष्ट्रिय आचार संहिता	पूर्ण पालना	संयुक्त प्रथम
राज्यको कानुनी पालना ^२		

^१सम्भावित प्राप्ताङ्कहरु : कमजोर , मध्यम , उत्तम (पुनश्च : अन्य देशहरुको कार्य सम्पदाको आधारमा)

^२सम्भावित प्राप्ताङ्कहरु : कानूनमा समाहित छैन , स्वैक्षिकलागु , आसिक परिपालना , पूर्ण परिपमलना